

મુંબાઈની શેઠાણી,

બા. ૧૬૦૧

બા. ૧૬૦૩

બા. ૧૬૦૦

૧૦૭૨૬

કીંમત એક આનો

૧૦ નમ્લીઆઆથી ગળા ૧૭

મુધરેલી શેઠાણી—

છાને કહે છટકેલી, પીટયા મને છાને કહે છટકેલી.

હું તો ફેશનમાં ઘેલી બનેલી—

પીટયા મને છાને કહે છટકેલી.

ફીઅર તજીને ડીયરની સાથે, ગાર્ડનમાં જાઉં હું વહેલી,
પોલસનની ટી અને હિન્દીનાં ખીસકુટ—

તાજાં તાજાં ખાઉં પહેલી;—પીટયા.

સાડીનની સાડીઓ કસખી ભરેલી ડોર

સ્વપ્ને ત કાઢ્યો લીઠેલી,

ચોલકાંને ચોળીઓનો પાર નથી મહાર

ફ્રેન્ડોએ પ્રેજન્ટ કીધેલી;—પીટયા.

નવસેશ હાર સાચા ચોતીના સુંદર

ખંડેલીઓ માણુકે મઢેલી,

ભેસી ચોટરમાં જાઉં હું ચોપાટી

વીધા હું પાકી જણેલી;—પીટયા.

મી. એમ. ખી. પટેલની પાસેથી હક ખરીદી લઈ

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર.

બુકસેલર-જહુલાલ નારણદાસ મુ. નડીઆદ.

સર્વ હક પ્રકાશકને સ્વાધીન છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૦૭૨૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડી.બી.એ. ટી.બી.એ.

વિષય ૬-૩

પરણેલાનો પરતાવો.

(રામ-જેર મયાં ને વેર મયાં વળી કાળા કેર અપા કરનાર)
સેક—

હતો કુંવારો આજ લગી હું પરણ્યાનું દીવ ચાતું તું
પરણેલાને નજરે ભેતાં હેડું તો હરખાતું તું. ૧
ઘર હકાનો વેચી દહને રૂપીઆ સૌ લેળા કીધા
લાડીછને હોશે મળવા થોડા કંઈ કરજે લીધા. ૨
ઝેરી પરણ્યા શુભ લગ્નથી કોડ કર્યા સરવે પુરા
સુખ સઘળું હોળીમાં હોમ્યું ઇન્જતના કીધા ચુરા. ૩
પ્રથમ આણે ચાણી રાણી લાજ મહિ લચકાતાં'તાં
સાચે કરવાનું હું કહેતો ઇન્જતમાં અચકાતાં'તાં. ૪
વચનો વદતાં ધીરે ધીરે બોલી લાગે બહુ સારી
મેં બણ્યું જે કામ થયું છે સદ્ગુણી પામ્યો નારી. ૫
પછી પધાર્યા બીજે આણે પ્લોટ સહુ બદલાયો છે
બકરી જેને હું ગણતો તે વાઘ થઈને આવ્યાં છે. ૬
જે ત્રણ દિવસ થયા એટલે મકાનમાં ખામી કાઢી
આ ઘરમાં હું નહીં રહેવાની કહીને રીસાયાં લાડી. ૭
હુકમને મેં માનજ આપ્યું ઘર બીજું ભાડે લીધું
હાગીના માટે વહાલીએ આમંત્રણ બીજું દીધું. ૮
નોટીસ મળતાં હું ગભરાયો તોપણ હિંમત મેં રાખી
શું શું ભેઈએ ચાણી ક્યામા મૂખેથી દયોને ભાળી. ૯

- ઝાંઝરની જોડી મારે જોઈએ એરીંગની જોડી લાવો
 લોકેટ ગીનીના સોનાનું લેઈ વાલા વેલા આવો ૧૦
 બંગડીઓની જોડી લાવો સાચા મોતીની સ્વામી
 સાડી કસળી લાવો જેવી પહેરે મારી મામી ૧૧
 તુર્ત તડકો મે તો કીધો પાઈ નથી પાસે મારી
 સઘળું વેચ્યું દેવું કીધું ત્યારે પરણ્યો છું નારી ૧૨
 સુણતાં વાલી વીલાં પડ્યાં તરત તાડુકો કીધો
 પરણી તમને તેમાં કહોને મેં શું કાંઈ શુન્હો કીધો ૧૩
 મેં માગ્યું તે મારે જોઈએ તેમાં કાંઈએ નહીં ચાલે
 અર્ધ બીખારી કેરી નારી તે તો આ હાઈડ સાલે ૧૪
 ઘાટી વીણુ ઘડીએ નહીં ચાલે મનમાં લેજો વિચારી
 રસોઈ હાથે રાંધું છું તે માટે સમજો છું સારી ૧૫
 સુધી આખી સુધરી તોયે આપ રહ્યા હમ્મજ જેવા
 દાળ થઈ માટે સીધાવો આહુ ને મરચાં લેવા ૧૬
 ઘાટી માફક ગણવા લાગી ઝોઈથી અકળાવે છે
 નવા નવા બુટ્ટા ઉઠાવે આંતરડી કકળાવે છે ૧૭
 તુર્ત રોકડો જવાળ દે છે જરા કદી હું શુસ્સે થાઉં
 વેરીસોરી ઓમાઈહસબન્ડ આઈએમ ગોઈંગ ડીયરનાઉ ૧૮
 ગયો જમાનો બુનો ચાલી ફેશનમાં વહાલા મહાલો
 હાગીનો બુનો વેચી દઈ નાટક જોવાને ચાલો ૧૯
 ટેલીફોનથી ટીકીટ કરાવો ફર્સ્ટ ક્લાસ રીઝર્વડ બહાલા
 અપ ટુ-ડેટ બનીને ચાલો વીચાર શા કરવા ઠાલા ૨૦

રોકની-(કરુણાજનક કથની)

(રાગ-ગઝલ)

સુધારાની મઝા ન્યારો જમાનો જાય છે સારો,
 જુઓને આ દશા યારો અમારી આમ જાળત છે.
 જુઓ મુંઝઈ તણી નારી બતાવે ડાળ તે બારી,
 ફરે થઈ રાયની રાણી અમારી આમ જાળત છે.
 દયાળુ મા અને જાપે લગન તો માહુરાં કીધાં,
 હિસાબો તેહના આપું અમારી આમ જાળત છે.
 હતી અમ દેશની અંદર મહારી પ્રેમદા પ્યારી.
 અમે અમ પાસ જોલાવી અમારી આમ જાળત છે.
 કરૂં કોઈ જાતનો ઝોડર નથી તે ધ્યાનમાં લેતી,
 ફરે તે થઈને મદમાતી અમારી આમ જાળત છે.
 બધાંએ ઘર તણાં કામે અમે અમ હસ્તથી કરતા,
 દુઃખી છે છંદગી મારી અમારી આમ જાળત છે.
 બરૂં મમ હસ્તથી પાણી પછીથી ઉઠતી રાણી,
 અલાવે હુકમો શાણી અમારી આમ જાળત છે.
 કરી દાતણ પછી ઘરમાં પદમણી પાટલે બેસે,
 પછીથી આહ તે માગે અમારી આમ જાળત છે.
 ઘરે વાસણ બધાં માંજુ રસોઈ હાથથી રાંધુ.
 કરે લોજન પછી પત્ની અમારી આમ જાળત છે.

કરી પત્ની તણી સેવા દશે તો નોકરી બાઉ.
 પુરા પરતંત્ર ત્યાં થાવું અમારી આમ બાબત છે
 બધા આ કદને લીધે દુખી મમ છુંદગી થાતી.
 બલે મરવું અરે એથી અમારી આમ બાબત છે.
 મગ્ન મુંબઈ તણી જોતાં મુરખ ફેશન મહી ફરતાં,
 પછી પસ્તાઈને રડતા અમારી આમ બાબત છે.
 પગાર પચીસ તો આવે પ્રીયા પાંત્રીશ ખરચાવે,
 દયા હીલમાં નહીં લાવે અમારી આમ બાબત છે.
 બતાવે દમ ઘણો નારી ચલાવે હુકમો બારી
 ફરે નીત બાગમાં રાણી, અમારી આમ બાબત છે.
 ઘરેણાં અવનવાં માગે વખતપર હાડકાં બાગે.
 કહે શું કામ પરણ્યાતા અમારી આમ બાબત છે.
 દરદ નીત્યે નવું થાયે રહું હું ઘેર જ્યાંમુઘી,
 કરે ઠણકા ખરા ખોટા અમારી આમ બાબત છે.
 પથારીમાં પડી રહેતી મીઠાઈ મોજથી ખાતી.
 દુઃખી મમ છુંદગી થાતી અમારી આમ બાબત છે.
 બડું નીત્ય બીલ વર્ષદોનાં છતાં સાજી નથી થાતી,
 ચલાવે ઢોંગ બહુ ખોટા અમારી આમ બાબત છે.
 ખરીદી હાથથી કરતી લખાવી નામ પર મારા,
 કહે બીલ ક્યાં થકી ભરવું અમારી આમ બાબત છે.
 મંગાવે અવનવી ચીજો અમારે લાવવી ક્યાંથી,
 નથી પેદાશ કંઈ જોતી અમારી આમ બાબત છે.

પચારી પ્રેમથી કરવી પ્રીયાની હાજરી ભરવી
 નથી નવરાશ પણ પગની અમારી આમ બાબત છે
 શુભાવી દેશની મુંડી અહીં પરદેશમાં આવી
 છતાં ખુશ ના થઈ નારી અમારી આમ બાબત છે
 હતી અમ દેશની અંદર બધાંએ કામ ત્યાં કરતી
 નથી અહીં કોઈથી કરતી અમારી આમ બાબત છે
 વખત વીચારીને રંડા કરે દર્શનનું બહાનુ
 સીધાવે ચારના ઘરમાં અમારી આમ બાબત છે.
 ચારોથી તે લઈ નાણાં હુંટાવે માલ ચૌવનનો
 ભરે પાછાં ઘરે પગલાં અમારી આમ બાબત છે
 હંમેશાં આટલી મોડી કહે તું ક્યાંથી આવે છે
 ગયા છે બાર જો વાળી અમારી આમ બાબત છે
 યયાં દર્શન બહુ મોડાં ભર્યાંતાં કુલ હીંદોળે
 જામીતી મેદની જાળી અમારી આમ બાબત છે
 સખી એક મંદીરે આવી મુંને ગઈ સંગ પ્રેમાવી
 તને કચકચ તમે ખાલી અમારી આમ બાબત છે
 મટી જંગલી બનો શહેરી મવાલી ક્યાં સુધી રહેસો
 પચારી કેમ નથી કીધી અમારી આમ બાબત છે
 મુતાં જઈ લોચ શેઠાણી જણાવી રીસ ઉપરથી
 પતીને રોકમાં દાખી અમારી આમ બાબત છે

શેઠ-શેઠાંણીનો સંવાદ

(રાગ-ગઝલ)

શેઠાણી-અરે સ્વામી તમે મારા ઘરાંબો બાંજરી ખ્યારા

વળી હીરા તણી ચુની કહો તમે લાવશે ક્યારે

શેઠ-અરે ખ્યારી હવે મારી સુંણાવુ વાત હું સારી

નથી પછંશા કને મારી કહે હું શું કહે ખ્યારી

શેઠાણી-ભગત કે દીનને આપો છતાં અહીં આમ શું ભાજો

ગમે તો આજથી કરીને મને તે સર્વ આણી દો

શેઠ-ભગત કે દીનને હું તો જમાડું અન્નને પાણી

પણ નહીં પાસ છે મહારી રૂપીઆ નોટ કંઈ નારી

શેઠાણી-રૂપીઆ સાઠ લાવો છો વળી બીજુ કમાવો છો

છતાં માથું હલાવો છો કહો એ રીત શું સારી

શેઠ-અરવ્ય મુંબઈ તણાં બારી વળી જો થઈએ આબારી

કહે હું શું કહે ખ્યારી નથી કંઈ પાસ દ્રવ્ય મહારી

શેઠાણી-નહીં લાવો તમે વાઘા જરૂર હું જઈશ પીયર મારા

પછીથી ચાપ તે કરજો વળી તેથીજ મારે શું

શેઠ-અરે રંડા કહું તુજને બતાવે બીક શું મુંજને

ભલે જાને પીયર તારા થશે કંઈ હાલ મમ સારા

શેઠાણી-પીયર શું કામ હું જાઉં ઝડપથી એર હું ખાઉં

પછી વધકુંઠમાં જાઉં તહાં જઈ નામ લીપાવું

શેઠ-ન પછંસો એરનો અરથો તમે જઈ કુપમાં મરજો

સુખે જઈ નર્કમાં ઠરજો નહી શીકર તમે ઠરજો

શેઠાણી-નહી કઈ નર્કમાં જાઉં ઝડપથી ભુત હું થાઉં

ચુસી તમ માતને જાઉં ન સમજે જંપવા દેઉં

શેઠ-વદો છો શું અરે સાચુ ભુવાને હું જઈ ચાચું

ભરૂં મરચાંથી તુજ ડાચું ન ખડે તુંજ વીણુ હું કાચુ

લેખક-સુણીને એવું શેઠાણી હૃદયમાં ખુબ અકળાણી

પત્નીને દાખમાં લેવા કરે છે ટાંગ એ કેવા

શીશો વ્યાસતેલનો લાવી અમુદ્ય સાડી ભીંજાવી

પછીથી કાંડી સળગાવી

શેઠાણી કહે હું ઝટ બળી જાઉં

ન છવું હું મરી જાઉં સીહત્યા આળ આપીને

અઠાવે ફાંસીએ સરકાર ન દેશે દોષ કંઈ મુજને

લેખક-ઠગાયો સીચરીત્રાથી પત્ની ન મર્મ કંઈ સમજ્યો

શેઠ-કહે હાર્વો હવે વહાલી મુંને તું માફ કર શાણી

નીસાસો શું અરે નાખે મુંકુ ધરખાર ગીરો જઈ

સોમાલ શેઠ ખીરેછે રૂપીયે એક આનોલક

કરૂં હજી પુરી તારી વસાવું બંગડી સારી

હીરાનો હાર જે સુંદર સવારે લાવું હું ચત્વર

લેખક-લખાણુ આનું રહ્યુ બાકી લખું શું બાગ બીજમાં

આંખો ઝટ મુજ ખુલી ગઈ સ્વપ્નની વાત પુરી થઈ

સુધરેલાનો સંતાપ

(રામ-જગદ)

મુઠ્ઠા સાથે સુધારાના ! અરે સૌ આંહી આવોને;
 તમારા આપણે બુદ્ધિ હવે રસ્તો બતાવોને મુઠ્ઠા.
 તમારા રાહ પર આલી સુધારા ઘર વીરે ઘાલી
 પીધી મેડે ઝેરની પ્યાલી તમે તેથી બચાવોને મુઠ્ઠા.
 પ્રીયાનાં પોલકાં લાવી નવીન પોષાક પહેરાવી;
 ગરીબી ઘર વીરે ઘાલી હવે તેને હઠવોને ! મુઠ્ઠા.
 પ્રીયા ઘર કાળને છોડી ચઢવી બુટની ભેડી;
 હવા ખાવા જતી દોડી કહે “નોકર વસાવોને” ! મુઠ્ઠા.
 “નથી હું કાંઈ ભઠિયારી નથી કે” કામ કરનારી;
 હવે હઠકાર હું નારી નીચમસરતું બબ્બવોને ! મુઠ્ઠા.
 સુધારા આપણે સાથે નહિ ખાવા કરું હાથે;
 પિમુછ રાંધવા માટે રસોયો એક લાવોને ! મુઠ્ઠા.
 મુશોળીત ડ્રેસ લાવોને સરસ ચસ્મા અપાવોને;
 કુકમ મારો બબ્બવોને મડમ મુજને બનાવોને ! મુઠ્ઠા.
 જવું ફરવા પએ આલી સુધારાની નહિ ખડાલી;
 દિયો એ આપણા ટાળી સરસ સાઇકલ અપાવોને ! મુઠ્ઠા.
 બતું હું સચની રાણી જવું નાટક વીરે જાલી;
 ટીકીટ લાવો તમારાની સુધારાને વધાવોને ! મુઠ્ઠા.

ઘણું છે કામ તમ માથે તમે ન આવશો સાથે;
 કુલાલ કેન્ડને માટે ઠીકીઠ બીલ મંગાવોને ! મુણા.
 અદેખા શું બનો એમાં કુલાલ સાથ છે તેમાં;
 સુધારો છે રહ્યો જેમાં જરા વિશ્વાસ લાવોને ! મુણા.
 સુધારાના થયા સાથી પછી ખટપટ કરો આ શી;
 કરે અજાનીઓ હાંસી કુધારાને હરાવોને ! મુણા.
 સુધારો આ બુવો યારો ! તમોને જે અલી ખ્યારો,
 હવે લાગે મને ખારો ! બલે ભપકો ખતાવોને ! મુણા.
 અચ્ચ પોવાય ક્યમ આવું મુસારો સાહનો લાવું;
 પ્રીયાને કેમ સમજાવું જરા યુક્તિ જણાવોને ! મુણા.
 રસોયો ક્યાં થકી રાખું હૃદયનું દુખ ક્યાં દાખું;
 નિશાસા હાય હું નાખું દયા દીલમાં ધરાવોને ! મુણા.
 છકેલી કેં થઈ નારી જરાયે લાજ ના ધારી;
 પતિ તો ચાક તરકારી પતિમત તો વળાવોને ! મુણા.
 લજબ્યા તાતને ! કેંએ બનાવ્યા બ્રાતને કેંએ;
 દુખાબ્યું કુળ હા ! કેંએ બલે દીલને મનાવોને ! મુણા.
 સુધારો એ તમારો તો બલે તમને સુખારક હો !
 અરે પસ્તાઈ શું પુરો પ્રભુ તેથી બચાવોને ! મુણા.

* * * * *
 મુણી ચંકર કહે ચાલુ ભવાડા આ સુધારાના;
 મુણીના કોપથી ખ્યાત અરજ દીલમાં હસાવોને ! મુણા.
 ભેખ-“ અધિકાંત ”-(તે ચંકરલાલ મગનલાલ પડ્યા)

કળિયુગના પ્રાણણો ! કે જુદમી જમાનો !

(રાગ મઝન)

કુડો કળી કાળ શો આંચો જમાનો ભાઈ બદલાયો
અધર્મે ધર્મે ચંપાયો કળીતો સત્ય પર ફાંચો ૧
ગયું પ્રાણણપણું ચાલી ગઈ પ્રજ્ઞતેજની લાલી
ગયા ભુદેવ પીનારા પ્રાણસમ સોમ રસ પ્યાલી. ૨
હવે તો સ્નાન સંધ્યામાં ઉઠે છે બહાર બોટલનો
ગણીકા ગાનનો ચસ્કો પડ્યો છે હાથ હોટલનો. ૩
ગરજ ગાયત્રીની શી છે રમે રૂપચંદમાં (૧) મનહું
દેવ મંદીર હરગજ (૨) છે ત્રીયા સાટે તપે મનહું ૪
સમાધી ધ્યાન આચરણું જગતને ધુતવા ધાર્યા
વળી પ્રાણાયમે ધ્યાનો મધુર મીઠાનના પ્યારા, ૫
ચમકતું તેજ પ્રાણણનું હીસે છે બાબરાં (૨) માંહે
વધ્વદેવજ સદા થાતું જમે છે લોજમાં જમાહે ૬
અને આકુતીમાંતો પાઉં બીસ્કીટ રૂઢા ઇરાનીના
ધુન્નપાને (૪) થતા યજ્ઞો ખરો ભપકો જુવાનીનો. ૭
લટકતી ટાઈ ઉપવીતમાં ગળે રૂદ્રાક્ષમાં કોલર
લગાવી પેઇન્ટ ને પટ્ટો ક્યું અજખામણું ધોતર. ૮
પમેથી પાવડી ભાતાં ખુટ બો-સ્ટોકના આંચા

(૧) લક્ષ્મી (૨) ગપાટક (૩) ફેન્સી વાળ (૪) સીગારેટના ધુમાડા

- ખીચારી ગોમુખી હારી રૂપાળાં બેઝ બાઈ કાઢ્યાં ૯
- શ્રવણમાં ડહલી પેપરને મનમાં તાર રૂટરના
- સમાધી વાડણી પીને અજો સુવાય ગટરમાં ૧૦
- શુદ્ધ સ્વાધ્યાયમાં શોધ્યુ સીનેમા રંગ બેરંગી
- અને પારાયણે નાટક ખીરાજે સાથમાં ભંગી ૧૧
- સગવડને સોળને ખાતર કીધું ઘર સાફ વાળીને
- વસાવ્યા સૂટ ! અંગરખાં અને બંડી બાળીને ૧૨
- થસુર ગૃહવાસોમાં તીર્થો અરે ! ચૂહા પ્યાલી ગંગાજળ
- પિતૃભક્તમાં ગાળો જોખવી અરે ! એતો સપુતનું બળ ૧૩
- સમાગમ સંતનો થાતો જઈ વારાંજના વાંસે
- ગીતાનો પાઠ તો થાતો સદા નોવેલમાં ભાસે ૧૪
- બનીને શિષ્ય ઇન્દ્રના ગુરૂ તો પાઠરી કીધા
- નમસ્કારે પરસ્પરમાં અલો-હો હાથ લઈ લીધા ૧૫
- વરદ હસ્તે સદા દેતા સફળ વરદાનને રહેજે
- વળી સદો સફળમમાં આત્મહીત સ્પોર્ટીંગ કલબમાં ૧૬
- જીવન સાફલ્ય પર સેવા કરી જીલકીની લપલપમાં
- વળી કોષે ભરાતાં ગ્રાપ દેતા પ્રધાના તેજે ૧૭
- અહો ! જુદેવ માગે છે આજ બીજા ઘરોઘરમાં
- ન તરણું છુટતું લાડુ જમી મસ્તાન હરહરમાં ૧૮
- જગતના જે ગુરૂ આજે દયા માગે ફફીરોથી
- બુદ્ધી નીજ તેજ આત્માનું દબાવે છે અમીરોથી ૧૯

કાપિ મુની પુર્વજો જેના કર્મયોગી મહારાણી
 નિરક્ષર પ્રજા સંતોના ગણાતા આજ બગ ધ્યાની ૨૦
 કર્મ કાંટે મર્યા રહેતા જીવન નિજ શુદ્ધ ગાળીને
 કૃતિઓ સંયમે રાખી કામને કોષ બાળીને ૨૧
 ન જેને સ્વપ્નમાં નિજ સ્વાર્થના દર્શન કહી ચાતાં
 ન તપ જપ ત્યાગને સેવા વિના સત્કાર્ય દેખાતાં ૨૨
 અરેરે ! આજના પ્રાણીય વિસારી ધર્મ નિજ બેઠા
 સુકી સત્કર્મને ભક્તિ ક્રિયક કળી કાળમાં પેઠા ૨૩
 તરી શકતા ન પોતે કેમ તારે વિશ્વ વાસીને ?
 અરેરે આજ તો આપુ જગત રહું છેક ત્રાસીને ૨૪
 હશે કે વીરલા પ્રાણીય સદા પ્રજાત્વના પ્યાસી
 સનાતન શુદ્ધ પરમાર્થી જતા જે પાપથી ત્રાસી ૨૫
 પરંતુ જ્યાં નજર નાંખું જડે છે પ્રાણીયો કળીના
 નિરક્ષર તેજ હીણાને પશુ બળથી બન્યા બળીઆ ૨૬
 અકર્તિ મહા નૃપતિ સદા સત્કાર કરતાતા
 અરણ્ય રજ પ્રાણીયોની ભક્તિ ભાવે શીર ધરતાતા ૨૭
 વળી નિજ આસને પધરાવતાં કુળ કુલ અર્પીને
 બળીને દાસ રાણાઓ બડા રહે હાથ ભેડીને ૨૮
 મહા બળવાન સભાઓ દમિતા અર્પતા પ્રિતે
 અને ભોમાતૃ પદ અર્પી કરંતા સેવ દ્રઢ ચીતે ૨૯
 વળી ક્યાં પ્રજા દમિતાઓ મહા ગંભીર ચીંહણ શી
 અને ક્યાં આજની જે બામણીઓ હા ? મોવાલણશી ? ૩૦

અરે એ પ્રશ્ન સંતાનો ગયા સંતાઇ ક્યાં આજે ?
 ગયા ક્યાં જ્ઞાની પંડિતો દીગતે કિર્તિ જસ ગાજે ૩૧
 પ્રશ્નને બાણનારાઓ ખરા પ્રાણજી કહેવાયે !
 તત્વ પિછાણનારાઓ ખરા દિવરાજ કહેવાયે ? ૩૨
 વળી સાત્ત્વિક વૃત્તિના શુદ્ધ પંડિત કહેવાયે !
 શૂરવીર ધર્મ અભિમાની પ્રખર બૂદેવ ! કહેવાયે ! ૩૩
 કળિના પ્રાણજી બિશ્વ મદિરા માંસમાં ડુબ્યા,
 વિષય જર વેરને ઝેરે અરે ! માયા મુખી ખુખ્યા ૩૪
 અમે પ્રાણજી પ્રભુ પ્યારા કહી ખુખારો કરનારા
 રહ્યા છે ભાટના જેવા મુઝેએ હાથ ધરનારા ૩૫
 કહું હું ધન્ય કે ધિક્કાર કળિના પ્રાણજી તમને ?
 અહિંસા વિસરી બેઠા શીખ્યા તદબીર તાલીમને ૩૬
 કહો કેમ મેળવી શક્યો ? તમે મુક્તિ પ્રભુ પદને
 જગત ઉપધાર્યો શું આપ વિસરી યમ નિયમ જપને ૩૭
 બુલે વધમાનને બદલે તમારે માટ યમ આવ્યા
 સ્વર્ગ-મુક્તિ સટે તમને ઘસારડી નર્કમાં બવા ૩૮
 થશે ઈન્સાફ દરબારે તમારો ધર્મના રાજ્યે !
 ન રૌરવ નર્ક વીણ બીણ જગ્યા ભલે તમને છાજે ૩૯
 હજીયે સાંભળી શિક્ષા ઋષિ મુનિ પુર્વજો કેરી
 મહિમમ પ્રાણજી કળિના ધરો સતકર્મેના દેરી. ૪૦
 (લેખક-શ્રીયુત મણિલાલ મોહનલાલ પાદરાજર)
 મુ. પાદરા તા. વડોદરા

ધાતકી પીતા યાને લગન કે ચીતા

(રાગ-ગઝલ)

- મહુ પ્યારા હયા નિધી, પિતાજી પાય હું લાગુ;
મચાવોને મને બાપુ શરણ હું આપનું માગું. ૧
- થયો શત્રુ પિતા મારો અરે મમ રક્તનો પ્યાસી;
કહું આ કદ હું કોને ઉગારો દીન આ દાસી. ૨
- મબરે વેચવા ખેઠો ગરીબ આ ગાયને પાપી;
કરે મુજ માંસનો પધસો કલેબુ માહરું કાપી. ૩
- ધ્રુવડ ઘરડા ધણી સાથે વરાવાને મુને ધારે,
બનીને અંધ લક્ષ્મીના પિતા નિજ પુત્રીને મારે. ૪
- ગરીબી ટાળવા માટે પિતા નિજ પુત્રીને વેચે;
ખરે નિજ સ્વાર્થને માટે મડા સાથે મુને દેશે. ૫
- બીચારી માત મારીનું કહું જમ હત ના માને;
કકળતી તે બહુ ભારે કથન કઇ ના સુણે કોને. ૬
- નથી કાંઈ આશ અવનીમાં હવે બાકી રહી મનમાં;
નિહાળી સૃષ્ટિનાં મુખો ઉઠે છે આગ આ તનમાં ૭
- અરે ઓ માત મારીરે ખરે ઓ જન્મની દાતા;
બહુ આભાર તેં દીધા ઉછેરીને મુને માતા, ૮
- નશુણી થઇ અરે હું તો જહુ છું સાથરે તારો;
જહુ છું સ્વર્ગમે વાટે ગણીને દેહને ખારો. ૯

સકળ સદી તણા સ્વામી ક્ષમા મમ દોશની દેને;
કૃપાળુ ઇશ બહુનામી ચરણ આ રંકને લેને. ૧૦

પછી તે રંક બાળાયે બરી તે ઝેરની ખ્યાલી;
ગણીને તેહને અમૃત ઝપાટેથી કરી ખાલી. ૧૧

થયે લક્ષ્મી તણા લોભે પીતા પુત્રી તણા ધાતી;
કહે માધવ ખરે એતો ગણાયે જગતમાં પાપી. ૧૨

મહારૂં સ્વપ્નું

[રાગ—આંખ વીના અંધારું રે]

નારી વીના ઘેર તાળું રે. સદાય મહારે નારી વીના ઘેર તાળું;
એતો હીપક છતાં અંધારું રે— સદાય મહારે. ૧

જઈ પનઘટ પર હું બેસું રસીક રૂપાળી રામા દેખું;
રડું અંતર નારી સાડું સાડું રે— સદાય મહારે. ૨

સવારમાં બાથું છું બ્યારે દળવું પડે હાથે મહારે;
માંબુ વાસણ-વાસીડું વાળું વાળું રે— સદાય મહારે. ૩

પાણી લાવું છું માથે નહી કોઈ આવે સાથે.
જળમાં જીવતર માડું ખાડું ખાડું રે— સદાય મહારે; ૪

સતનારાયણ તમે કૃપાળું વાંઢા મેણું ને ભાગો મહારું;
શીરો ધરાવા ધાડું ધાડું રે— સદાય મહારે. ૫

એવી અંખના કરતો કરતો જઈને કુવા પર સુતો;
આવી નીકા સ્વપ્ન ભાળું ભાળું રે— સદાય મહારે ૬

સાતી બંધુ પંદર આવ્યા પરણાવા બઈરી લાવ્યા;
શ્રીકૃષ્ણ ગોરે મને આદ્યું આદ્યું રે— સદાય મહારે ૭

મામા માસા કાકા કહે છે આ કન્યા અતિ સુંદર છે;
 યહ ખુશી ખુશી નિહાળું રે— સદાય મ્હારે. ૮
 જાતિલા લોજનને દીધાં દુધપાક પુરી બજ્યાં કીધાં.
 વરઘોટે ફરવા ધાડું ધાડું રે— સદાય મ્હારે. ૯
 નટપુરથી આણ્યાં તાસા રબકનાં સુરતી વાળાં;
 ઘોડો સુંદર શણગારું શણગારું રે— સદાય મ્હારે. ૧૦
 બની ઢબી સુંદર અલખેલો વરઘોડો ફરવા નીકળેલો;
 અંતર મનસુબા ધાડું ધાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૧
 બર્ફીને બાળક અવતરીયું નામ રૂડો રતનો પડીયું;
 કીસ્મત ફળીયું સાડું સાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૨
 પાંચ વરસનો રતનો થાતાં મહિસાગર નહાવા બતાં
 દુઃખનું આબુ વાદળ કાળું રે—સદાય મ્હારે. ૧૩
 ગાડી સામ સામી અથડાઇ અમ દેન ગઇ તેથી ઉઘલાઇ;
 પડ્યો કુવામાં પાણી બાળું બાળું રે—સદાય મ્હારે. ૧૪
 પાંચ શેર બ્યાં પાણી પીધું વહુ—બાળક ક્યાંથી દેખું
 દુઃખ શું ઉચ્ચાડું ઉચ્ચાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૫
 મુસાફર એક દયા લાવ્યો બહાર કુવામાંથી સલ્લો;
 નારીનો મોહ વીઢાડું વીઢાડું રે— સદાય મ્હારે. ૧૬

અમદાવાદ, પાંચકુવા ચાર રસ્તે આવેલા શ્રી ગણેશ પ્રી. પ્રેસમાં
 ત્રીવેદી ઇશ્વરલાલ માણેકલાલે બપો અને પુસ્તકલેખ જાડુભાઈ
 નારણલાલે નવીઆદમાંથી પ્રસિદ્ધ કરી.

વેપારીઓને માટે

મોટો નફો. ટુંકી મુંડી. સસ્તા ભાવ. ઉદાર શરતો.

સાહિત્ય ગરબા યાને સ્વરાજ્ય ગર્જના ...	રૂ. ૦-૨-૦
મુંબાઈની શેઠાણી ભાગ ૧-૨-૩ ...	રૂ. ૦-૩-૦
સોળ વરસની સતી-ભાગ (૧-૨) (૩-૪) (૫-૬)	રૂ. ૦-૪-૬
ચહાદેવીની ચડાઈ ભાગ ૧-૨ ...	રૂ. ૦-૨-૦
વર્તમાન કાળનો ઇન્સપેક્ટર (લેખક-રાવ કવિ)	રૂ. ૦-૧-૦
જસમા ઓડણુ અને સતી સાવીત્રી ...	રૂ. ૦-૧-૦
સંગીત શશીકળા સચીત્ર વાર્તા ----	રૂ. ૦-૬-૦
ગામડીઓ ગમાર ...	રૂ. ૦-૪-૦
ચતુરસીંહ કબારો ભાગ ૧ થી ૪) ...	રૂ. ૦-૧૨-૦
કળિનો ઠેર ...	રૂ. ૦-૧-૦
મહાભારત—અદારે પર્વ-સુંદર ચિત્રોવાળું...	રૂ. ૩-૦-૦

એ શીવાય તમામ ભાતનાં પુસ્તકો હમારી પાસે મળી શકશે.

વેપારીઓને સાફ કમીશન આપવામાં આવે છે.

જ્યાં ભાટે રીપલાઈ કાર્ડ લખવું.

ચુકસેલ—

જુહાપુર નારાયણસ. મુ. નડીઆ.

નકલીઆતોનો મોટો રાફડો

આ લોકની અતિશય દોષપ્રિયતા વધી જવાથી

૨ નેચરોથી

આઠ માસમાં ૪૨૦૦૦ નકલનો જંગી ઉઠ

આ દાહદલ "મહિશ" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ (૫૫૦ ગાયત્રી, ગીરગામ રોડ મુંબઈ-૪.) માં ગુણવંત્રતાપૂર્ણ છાપાઓ દેસાઈએ છાપી છે.

